

8. Techniques & Principles in Language Teaching. – Oxford University Press, 2011. – 112 p.
Отримано 01.05.2022

УДК 343.1

СТРОК І. А.,

кандидат юридичних наук,

старший викладач кафедри кримінального процесу

та організації досудового слідства факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-0423-714X>

ОСОБЛИВОСТІ ТАКТИКИ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ ПОТЕРПІЛИХ І СВІДКІВ ЩОДО ФАКТІВ ЗНИЩЕННЯ АБО ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА ЦИВІЛЬНИХ ОСІБ ЯК ПОРУШЕННЯ ЗАКОНІВ ВІЙНИ

Досліджуючи деякі питання порушень правил і звичаїв ведення війни слід зазначити, що окремі склади воєнних злочинів передбачають факти знищення або пошкодження цивільних об'єктів до яких належать усі ті, які не є військовими цілями. Пошкодження або знищення цивільних об'єктів за умови, якщо вони не використовуються стороною збройного конфлікту та не отримують статусу військового об'єкта становить порушення міжнародного гуманітарного права. Вказані факти можуть утворювати такі склади воєнних злочинів: цілеспрямовані напади на цивільні об'єкти та цивільних осіб, невибіркові напади на цивільні об'єкти та цивільних осіб, напади на об'єкти та споруди, які містять небезпечні сили, напади на об'єкти цивільної інфраструктури, напади на освітні установи, напади на медичні установи, напади на об'єкти культурної спадщини, використання забороненої зброї, засобів і методів ведення війни.

Найбільш поширеною слідчою (розшуковою) дією під час розслідування фактів знищення або пошкодження майна цивільних осіб як порушення законів війни є допит, у ході якого слідчий відповідно до ст. 224-226 КПК України вербальним шляхом одержує інформацію про відомі допитуваному факти, що мають значення для кримінального провадження.

Вчена Л. Д. Удалова зазначає, що допит у процесуальному доказуванні є сполучною ланкою між засобами збирання доказів, які спрямовані на отримання показань, та їх перевіркою, яка здійснюється шляхом проведення слідчих дій. На її думку, це зумовлено тим, що гносеологічна природа допиту, яка заснована на методі пізнання, стосується й інших слідчих дій, що їх зближує та зумовлює їх тісний взаємозв'язок [1, с. 125-126].

Науковець Л.М. Максимішин слушно зазначає, що питання, які ставляться до потерпілого, мають бути побудовані таким чином, щоб кожне наступне запитання було пов'язане з попереднім, а кожне подальше було б логічним продовженням попереднього; щоб відповіді допитуваного відтворювали повну картину тієї події, яку він сприймав. Цей підхід сприяє відтворенню повної картини тієї події, очевидцем якої був допитуваний [2, с. 150].

КПК України визначає, що потерпілим у кримінальному провадженні може бути фізична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано моральної, фізичної або майнової шкоди, а також юридична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди. Права і обов'язки потерпілого виникають в особи з моменту подання заяви про вчинення щодо неї кримінального правопорушення або заяви про залучення її до провадження як потерпілого. Потерпілому вручається пам'ятка про

процесуальні права та обов'язки особою, яка прийняла заяву про вчинення кримінального правопорушення. Потерпілим є також особа, яка не є заявником, але якій кримінальним правопорушенням завдана шкода і у зв'язку з цим вона після початку кримінального провадження подала заяву про залучення її до провадження як потерпілого. Потерпілим не може бути особа, якій моральна шкода завдана як представнику юридичної особи чи певної частини суспільства [3].

Під час допиту потерпілих та очевидців події фактів знищення або пошкодження майна цивільних осіб як порушення правил і звичаїв ведення війни з'ясовуються такі питання:

- місце, дата та час обстрілу;
- де особа перебувала під час обстрілу та з ким;
- з якого напрямку здійснювався обстріл (чи могла особа бачити або бачила місце розташування військової техніки чи засобів ураження, якими здійснювався обстріл);
- які звуки особа чула перед обстрілом (свист, гул тощо), які сповіщали про наближення удару;
- чи бачила особа вибух (описати його);
- як довго тривав обстріл, скільки було вибухів, чи були перерви між обстрілами;
- чи бачила особа пересування військової техніки, з якої могли здійснити обстріл (якщо так, то необхідно з'ясувати дату та час, описати техніку, зокрема й її позначення і позначення осіб, які нею керували, перебували поблизу цієї техніки чи переміщувались разом із нею, а також характерні відмінності <<свій—чужий>> водязі, зокрема білі пов'язки на кінцівках, шеврони, мова, якою спілкувалися, напрямок руху техніки);
- які об'єкти зазнали пошкодження;
- чи заподіяні внаслідок обстрілу особі матеріальні збитки, в чому вони полягають, на яку суму;
- чи може особа надати правоустановлювальні документи, документи щодо вартості, технічну документацію на майно, яке знищене або зазнало пошкоджень;
- чи зазнала особа поранень або інших ушкоджень від обстрілу, яких саме;
- чи отримували інші особи поранення або чи загинули внаслідок обстрілу інші особи;
- чи наявні в особи осколки снарядів унаслідок обстрілу;
- чи наявні в особи медичні документи, складені за результатами її огляду після обстрілу внаслідок її поранення чи загибелі інших осіб;
- отримати в особи відомості про медичний заклад, де здійснювався огляд особи, яка отримала тілесні ушкодження; [4].

Уміння слідчого тактично правильно й ефективно провести допит здатне дати слідству відчутне просування вперед, чого не можуть дати інші слідчі дії й навіть їх комплекс. За належного тактичного уміння допит видається найбільш простим і, що є важливим на першочерговому етапі розслідування, швидким способом одержання криміналістично значущої інформації [5, с. 171].

Таким чином, допит потерпілого широко застосовується у практиці під час проведення досудового розслідування у злочинах щодо знищення або пошкодження майна цивільних осіб як порушення правил і звичаїв ведення війни, та є ефективним засобом одержання доказів.

Список бібліографічних посилань

1. Удалова Л.Д. Допит як засіб процесуального доказування на досудовому слідстві. Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. 2012. № 4. С. 123–126.
2. Максимішин Л.М. Судовий допит: процесуальне і криміналістичне дослідження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Л.М. Максимішин, Львів, 2016. – 250 с.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон від 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9- 10, № 11-12, № 13, ст.88. (станом на 30.04.2022). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

4. Офіс Генерального прокурора. Тренінговий центр прокурорів України. Пам'ятка щодо особливостей організації і проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування нападів (обстрілів) на цивільне населення ті об'єкти цивільної інфраструктури Київ, 2022.

5. Александренко О. В. Організація та особливості тактики допиту у кримінальних провадженнях про серійні вбивства. Актуальні проблеми досудового розслідування: зб. тез доповідей IV Всеукр. наук.-практ. конф. Київ, 2015. С. 171-173.

Отримано 01.05.2022

УДК 378.147

ЧЕРВОНИЙ П. Д.,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-8172-7732>

ПЕРЕВАГИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Дистанційні засоби навчання в умовах повномасштабної війни Росії проти України виконують основну роль в отриманні вищої освіти. У ході карантинних заходів накопичено значний досвід впровадження систем дистанційного навчання. Нині виникає необхідність оптимізації навчально-методичного забезпечення, розвивати та удосконалювати методи дистанційного навчання майбутніх працівників Національної поліції України в умовах воєнного стану.

У закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які знаходяться в зоні бойових дій виникла низка проблем щодо організації дистанційного навчання. Це зацікавлені сторони: 1) державні органи; 2) здобувачі вищої освіти; 3) науково-педагогічні працівники, 4) сім'ї учасників освітнього процесу.

Однак, здобувачі закладів вищої освіти отримали психологічний та організаційний досвід у пристосуванні до віддаленого навчання під час коронавірусу COVID 19, але умовах воєнного стану досвіду ні у кого не було. Здобувачі вищої освіти і науково-педагогічні працівники, стикаються з наступними проблемами: відсутність безперервного доступу до мережі Інтернет; вимушена евакуація; нерегулярність комунікації з викладачем; підвищений ризик для життя і здоров'я; необхідність переміщатись у ході занять та підготовки до занять в укриття по сигналу «Повітряна тривога»; ризик безпосередньої втрати майна, житла та комп'ютерної техніки.

Тому необхідно зупинитися на деяких тлумаченнях дистанційного навчання.

Дистанційне навчання (Distance Learning, Distance Education) – це така форма організації освітнього процесу, основою якої є самостійна робота людини, яка навчається [5, с. 27].

Дистанційне навчання – це форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, навчальних платформ, он-лайн курсів, що забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів та здобувачів вищої освіти на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі [3].

У Положенні про тимчасове дистанційне навчання Харківського національного університету внутрішніх справ дається таке визначення дистанційному навчанню, як